

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO-695531-V/12/MS

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa,4.....kwietnia 2012 r.

Pan
Rafał ROGALA

Szef Urzędu do spraw Cudzoziemców

Szanowny Panie Ministrze,

Jednym z moich priorytetów jest ochrona praw migrantów przebywających na terytorium Polski. Na taką konieczność wskazują skargi wpływające do mojego Biura, kierowane przez cudzoziemców znajdujących się w różnych sytuacjach życiowych, zarówno zamieszkujących w Polsce legalnie, jak też nieposiadających wymaganego tytułu pobytowego. Każda taka sprawa badana jest ze szczególną uwagą, także pod kątem naruszenia praw gwarantowanych w aktach prawa międzynarodowego takiej rangi, jak Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzona w Rzymie 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284), czy Konwencja ONZ o Prawach Dziecka z 30 listopada 1989 r. (Dz.U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526). Dużą wagę przykładam również do aktywnego rozpoznawania problemów, z jakimi cudzoziemcy stykają się w Polsce, zwłaszcza w tych obszarach, w których niekorzystne zjawiska mogą występować - i faktycznie występują - najczęściej. W tych działaniach wspiera mnie Komisja Ekspertów ds. Migrantów, w skład której wchodzi m.in. przedstawiciele organizacji pozarządowych, także reprezentujących samych cudzoziemców, czy też instytucji naukowych, zajmujących się szeroko rozumianą problematyką migracji.

W kręgu moich szczególnych zainteresowań pozostaje sytuacja osób znajdujących się w procedurze wydaleniowej, zatrzymanych i osadzonych bądź to w aresztach w celu wydalenia bądź też w ośrodkach strzeżonych dla cudzoziemców. W ubiegłych latach, we wszystkich tego typu placówkach detencyjnych przeprowadzone zostały wizytacje, których celem była ocena panujących w nich warunków oraz stanu przestrzegania praw osób osadzonych. Ustalenia poczynione w wyniku badań terenowych uzasadniały wniosek, który

przedstawiłam w wystąpieniu skierowanym do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w dniu 21 czerwca 2011 r. w sprawie założeń Polityki Migracyjnej Polski (znak RPO-R-071-27/11), iż detencja powinna być stosowana jedynie w przypadku poważnych naruszeń prawa. Za godne rozważenia uznałam także wprowadzenie całkowitego zakazu stosowania detencji wobec osób małoletnich.

Obecnie obowiązująca ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2011 r., Nr 264, poz. 1573) dopuszcza, choć nie *expressis verbis*, stosowanie środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w ośrodku strzeżonym wobec małoletnich, zatrzymanych w związku z nielegalnym pobytem w Polsce. Detencji podlegać mogą przy tym zarówno małoletni znajdujący się pod opieką osób dorosłych, jak i małoletni pozbawieni takiej opieki. Jediną przewidzianą w ustawie alternatywą, i to dotyczącą wyłącznie małoletnich pozbawionych opieki, jest możliwość skierowania do placówki opiekuńczo - wychowawczej. Zgodnie z art. 101a ustawy, decyzja o wystąpieniu do właściwego sądu z wnioskiem o umieszczenie małoletniego w takiej placówce należy jednak wyłącznie do organu, który dokonał zatrzymania. Szczególną regulację, odnoszącą się do małoletnich przebywających w Polsce bez opieki i ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy, zawiera także art. 88 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2009 r. Nr 189, poz. 1472). Przepis ten, jako wyjątek, wprowadza zakaz umieszczania tej grupy małoletnich w placówkach detencyjnych.

Możliwość stosowania omawianego środka zabezpieczającego wobec małoletnich cudzoziemców przewidziana została także w dokumencie pn. „Projekt założeń do projektu ustawy o cudzoziemcach”, datowanym na 22 lipca 2011 r., opracowanym w ówczesnym Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji i przyjętym przez Radę Ministrów. Projektowane przepisy wyłączają przy tym stosowanie omawianego środka wobec małoletnich przebywających w Polsce bez opieki, którzy nie ukończyli 13 roku życia. Jest to zmiana istotna, choć faktycznie dotyczy niewielkiej grupy małoletnich. Według projektu, środkiem alternatywnym wobec detencji, znajdującym zastosowanie wyłącznie wobec małoletnich przebywających w Polsce bez opieki, nadal będzie umieszczenie w placówce opiekuńczo - wychowawczej. Jak można domniemywać, nie ulegnie także zmianie zakaz umieszczania w ośrodkach strzeżonych małoletnich pozbawionych opieki, poszukujących w

Polsce ochrony międzynarodowej, wynikający z przywołanego wyżej art, 88 ust. 2 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Ze skarg kierowanych do mojego Biura wynika, iż umieszczanie w ośrodkach strzeżonych dla cudzoziemców rodzin wraz z dziećmi jest częstą praktyką. W placówkach takich umieszczani są także, choć rzadziej, małoletni przebywający w Polsce bez opieki. Obecnie nic nie wskazuje na to, że projektowana nowelizacja ustawy o cudzoziemcach wpłynie na zmianę tej praktyki. Tymczasem nie budzi wątpliwości, że pobyt w ośrodku strzeżonym może być dla dzieci i małoletnich przeżyciem traumatycznym i wpływać negatywnie na ich rozwój psychofizyczny. Może także ograniczać wynikające z art. 70 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej prawo małoletnich do nauki. W mojej ocenie, konieczne jest zatem wprowadzenie bezwzględnego zakazu stosowania detencji wobec małoletnich cudzoziemców, a także wobec osób sprawujących nad nimi opiekę. Jako alternatywę, rozważyć przy tym można wprowadzenie innych środków zapobiegawczych, niewiążących się z pozbawieniem wolności.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn.: Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości podjęcia odpowiedniej inicjatywy legislacyjnej, zmierzającej do wprowadzenia zakazu umieszczania dzieci i małoletnich oraz ich opiekunów w ośrodkach strzeżonych dla cudzoziemców.

Łezos wyney 400000

Janusz Jędrzejko